

Oponentský posudek

Alena Černá

Výtvarné vlivy Mistra Svatojiřského oltáře

Bakalářská práce

Ústav pro dějiny umění FF UK

Praha 2019

Předkládaná bakalářská práce se zabývá dílem anonymního malíře, zv. Mistr Svatojiřského oltáře, jehož význam pro české dějiny umění spočívá v tom, že poprvé do našeho prostředí přinesl v malbě ucelený pozdně gotický slohový názor a seznámil české země s recepcí tzv. *ars nova* neboli nizozemského realismu, jehož představiteli byli malíři generace následující po bratřích z Eycku, v první řadě pak Rogier van der Wayden. A právě poměr osobního slohu anonymního českého mistra k moderním tendencím, šířícím se záalpskou Evropou z nizozemských center, je ústředním tématem hodnoceného textu. Zde je třeba vznést drobnou výtku, která se vztahuje k nepříliš šikovně formulovanému názvu práce, z něž spíše plyne, že půjde o sledování vlivů Mistra na jeho okolí a následovníky, než o zkoumání vlivů, které na Mistra působily a jej ovlivnily. „Předpoklady“, „kořeny“, „původ“ či „rodokmen“ by byly termíny obsahu práce jistě přiměřenější.

Alena Černá předložila text nepochybně splňující požadavky kladené na bakalářskou práci. Prokázala bezpečnou znalost dosavadní speciální literatury počínaje tou nejstarší a konče tou zcela recentní, včetně obeznámenosti s kvalifikačními pracemi, které byly tomuto či podobným tématům v posledních desetiletích věnovány na tuzemských uměleckohistorických učilištích. Autorka jasně diferencuje práce dle jejich přínosu, závažnosti, relevance, dokáže rozpoznat a pojmenovat jejich přednosti i případné slabiny a sledovat opakující se myšlenky či podněty v delších časových souvislostech. Bezpečná je rovněž orientace v samotném materiálu, z jehož zdařilých popisů plyne i nepopíratelný cit pro jedinečnost výtvarného díla v jeho formální i obsahové složce.

Dále za poznatky shromážděné v excerpované literatuře vykročila autorka ve stěžejní kapitole, která se věnuje pronikání prvků *ars nova* do umění střední Evropy, kde upozornila na řadu nových komparací zejména v souvislosti s poutavým námětem Zápasu sv. Jiří, který narušuje a oživuje narativní sled mariánských scén vlastního Svatojiřského oltáře. Jistě správným směrem jde pak její hledání předloh ve sféře tehdy se prudce rozvíjející grafiky, jejíž vliv na kompozice (nejen vícefigurální, ale i například kompozice světic na destičkách ze Stvolínek) užívané Mistrem Svatojiřského oltáře je evidentně větší, než si připouštěla dosavadní speciální literatura.

Práce je psána zralým a kultivovaným jazykem, který je srozumitelný a syntakticky i gramaticky (až na zcela ojedinělé výjimky) bezchybný. O pečlivé redakci svědčí i minimum opomenutých překlepů. O to více zamrzí, že se autorka nevarovala u studentů standardní, nikoli však odpustitelné chyby, když tvrdošíjně považuje Milenu Bartlovou za Milenu Bártlovou (v jednom případě pak nevyhnutelně také za Bártovou).

Co se týče obsahových nepřesností, upozornil bych snad pouze na to, že Mistr oltáře z Velden nemaloval svůj oltář pro luterský kostel. Luterským se totiž kostel stal až v následujícím století (s. 43). Dále pak, že mluvíme o Mistru Berlínských pašijí v plurále – jde o podstatné jméno pomnožné a jedna pašije je tak gramatický i obsahový nesmysl (pozn. na s. 49).

Na závěr si dovoluji doufat, že příští odborná práce kolegyně Černé se bude zaměřovat na jiné fenomény, než je „vliv“ – v nekriticky přijímané a nereflektované podobě tohoto problematického konceptu. Daleko zajímavější, než hledání „vlivů“ a četných komparací s díly v prostoru i čase i značně vzdálenými by například byla otázka proč se malíř

v tehdejší české prostředí nepochybně progresivně působící, objevuje zrovna ve službách instituce, která se po husitských válkách sotva ekonomicky i společensky vzťahala, případně jak se z vyhraněně „katolického“ prostředí (benediktinky, observanti) dostal do služeb utrakvistické městské komunity (Kutná Hora) a zda lze předpokládat, že si mariánský oltář s „apoštolskými knížaty“ na vnějších stranách křidel skutečně objednali kutnohorští utrakvisté....

Práce nepochybně splňuje požadovaná kritéria, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit známkou „výborně“.

V Praze, dne 29. srpna 2019

Jan Klípa